

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
työ- ja elinkeinojaosto

Lausunto

14.10.2021

Viite: TeJE 2021 vp, perjantai 15.10.2021 klo 08.30 / HE 146/2021 vp / Asiantuntijapyyntö

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VUODEN 2022 TALOUSARVIOKSI, HE 146/2021 VP

Toimenpiteet ja haasteet hiilineutraalin Suomen ja ilmastotavoitteiden edistämiseksi vuoden 2022 talousarvioesityksessä (PL 32)

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan toimenpiteillä tuetaan talouskasvua, jonka tulee olla sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä. Kestävä kasvu kytkee yhteen hallinnonalalla harjoitettavat yksittäiset politiikka-alueet, joita ovat erityisesti innovaatio- ja elinkeinopolitiikka, työllisyys-, yrittäjyys-, kuluttaja-, kilpailu-, alue-, luonnonvara-, energia- ja ilmastopolitiikka sekä työperusteista maahanmuuttoa, työelämän kehittämistä ja maahanmuuttajien kotouttamista koskevat politiikka-alueet. Samalla uusien energiaratkaisujen ja puhtaiden teknologioiden kaupallistaminen kytketään osaksi suomalaista kasvupolitiikkaa ja suomalaisten yritysten globaalin hiilikädenjäljen kasvattamista.

Ilmastonmuutoksen torjunta, työpanoksen täysimääräinen hyödyntäminen ja tuottavuuskasvun edistäminen ovat hallinnonalan keskeisiä tavoitteita

Kunnianhimoisten ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteiden saavuttaminen on keskeisin haaste. Kohtuuhintaisen energian saatavuuden turvaaminen on yksi talouskasvun perusta. Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen energiantuotannossa ja -käytössä sekä teollisuudessa on keskeisessä osassa hiilineutraalisuuden saavuttamisessa vuoteen 2035 mennessä.

Hallituksen tavoite edellyttää uutta kansallista ilmasto- ja energiastrategiaa. Strategian lähtökohtana ovat myös EU:n kehittyvät energia- ja ilmastotavoitteet vuoteen 2030 sekä energiaunioniin liittyvät tavoitteet. Uusi ilmasto- ja energiastrategia on tarkoitus antaa selontekona eduskunnalle syksyllä 2021.

EU:n kertaluonteinen elpymisväline (Next Generation EU) jakaantuu seitsemään ohjelmaan ja välineeseen, joista elpymis- ja palautumistuki- väline (RRF) on kooltaan ylivoimaisesti suurin. Jäsenvaltion on esitettävä kansallinen elpymis- ja palautumissuunnitelma (RRP), jotta se voi saada RRF-rahoitusta. Suomen suunnitelma on parhaillaan komission

arvioitavana. Suunnitelma hyväksyttäneen komission ehdotuksesta EU:n neuvostossa syksyn 2021 kuluessa.

Suomen laskennallinen RRF-saanto on EU-lainsäädännön mukaisesti noin 2,1 mrd. euroa nykyhinnoin. Suomen lopullisen saannon, joka päivitetään toteutuneiden lukujen perusteella kesäkuussa 2022 talouden kehityksen mukaisesti, voidaan ennakoida olevan tätä pienempi.

Valtion vuoden 2022 talousarviossa energiapolitiikalle asettavat reuna-ehtoja finanssipolitiikka, työllisyystavoitteet sekä ilmasto- ja ympäristövaatimukset. Talouskasvun edellytyksiin vaikuttaa merkittävästi tapa, jolla kansallisia ja Euroopan unionin energia- ja ilmastotavoitteita toteutetaan. Kansainvälisessä toimintaympäristössä vuonna 2022 korostuvat kansainvälisistä ilmastositoumuksista johtuvat velvoitteet, energian hinta ja sen saannin toimitus- ja huoltovarmuus.

Kohonnut päästöoikeuden hinta lisää jäsenmaiden huutokauppatuloja. Kohonnut hinta myös lisää päästökaupasta aiheutuvia kustannuksia sen piirissä oleville toimijoille. Sähköntuotannossa päästökaupan kustannus siirtyy suurelta osin edelleen lopputuotteen hintaan. Teollisille toimijoille päästöoikeudet myönnetään pääosin maksutta, joten kohonneen päästöoikeuden hinnan välitön kustannusvaikutus vaihtelee riippuen ilmaisa- ja osuudesta suhteessa toteutuneisiin päästöihin. Kohonneet päästökaupan kustannukset sähkön hinnassa rasittavat päästökaupan piirissä olevaa teollisuutta.

Energiatoimialan kasvihuonekaasupäästöjen vähenemä on hyvässä vauhdissa mutta edellyttää suuria panostuksia muun muassa lämmityssektorin uusiin ratkaisuihin, älykkäisiin energiaverkkoihin ja ylipäänsä energiajärjestelmien väliseen integraatioon. Teollisuuden vähähiilistäminen on eräs keskeinen haaste 2035-tavoitteen saavuttamisessa. Tukien painopiste on uuden teknologian investointien ja innovaatioiden edistämässä.

Siirtymistä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa vauhditetaan investoimalla uusiutuviin energialähteisiin, edistämällä resurssitehokkuutta (energia- ja resurssitehokkuus) sekä lisäämällä uusiutuvan energian osuutta energian käytössä. Vähähiilisyttä ja päästöttömän energiajärjestelmän luomista tukevat politiikkatoimet mahdollistavat talouden kestävä kehityksen. Talousarviossa 2022 erityisesti energia- ja ilmastostrategian toimeenpanoa tukevia määrärahoja ovat energiatuki ja uusiutuvan energian tuotantotuki ja RRF rahoitus.

Teollisuusneuvos

Petteri Kuuva

Ylitarkastaja

Juha Karila